

+

MADDE METNİ :

MADDE 6 : TEKLİF MAHALLİ

Madde 6-Veraset ve İntikal Vergisi :

- a) Veraset tarihiyle vâki intikallerde ölen kimsenin, diğer suretle vukua gelen intikallerde tasarrufu yapan şahsın ikametgâhının, hükmî şahıslarda ve diğer teşekküllerde merkezlerinin bulunduğu;*
- b) Muris veya tasarrufu yapan şahsın bu ikametgâhı yabancı bir memlekette ise Türkiye'deki son ikametgâhının bulunduğu;*
- c) Muris veya tasarrufu yapan şahıs Türkiye'de hiç ikamet etmemiş veya son ikametgâhı tesbit olunamamış ise Maliye Vekâletinin tayin edeceği;*

Yer vergi dairesi tarafından tarholunur.

MADDE İLE İLGİLİ GENEL TEBLİĞLER :

Tebliğ No Bölüm

4

MADDEYE İLİŞKİN YORUM VE AÇIKLAMALAR :

1. GENEL AÇIKLAMA

Bu madde hükmü, veraset ve intikal vergisi beyannamelerinin hangi vergi dairesi tarafından tarh edileceğini düzenlemektedir. Beyannamenin hangi vergi dairesine verileceğini düzenleyen hükümler ise 8'inci maddede yer almaktadır. Bu iki madde, tarha yetkili vergi dairesi ile beyannamenin verilmesi gereken vergi dairesini aynı vergi dairesi olarak

+

+

düzenlemiştir. Başka bir anlatımla 8 inci maddeye göre beyannamenin verileceği vergi dairesi aynı zamanda tarha yetkili vergi dairesidir.

Beyannamenin verilmesi gereken vergi dairesi uygulamada her zaman tereddüt konusu olmuştur. Bunun sebebi veraset ve intikal vergisi tarhiyatının hangi hâllerde hangi vergi dairesi tarafından yapılacağıının bilinmemesinden kaynaklanmaktadır.

Bazen, büyükşehirlerde mükellefler tarafından verilen veraset ve intikal vergisi beyannameleri kabul edilmemekte, mükellefler bu konuda ihtisaslaşmış vergi dairelerine yollanmaktadırlar.

Veraset yoluyla veya diğer suretle karşılıksız olarak gerçekleşen intikallerde beyannamelerin verilmesi gereken yer vergi daireleri intikalin nevi ve mevki itibariyle aşağıdaki başlıklar altında izah edilmiştir.

2. VERASET YOLUYLA GERÇEKLEŞEN İNTİKALLERDE TARH YERİ

Veraset yoluyla gerçekleşen intikallerde beyannamenin verilmesi gereken yer vergi dairesi ölen şahsın ikametgâhının bulunduğu yerdeki vergi dairesidir. Burada ölen şahsın birden çok meskeninin bulunması ikametgâhının birden fazla yer olduğu anlamına gelmez. Murisin birden çok meskeni olabilir, ancak Medenî Kanuna göre ikametgâh tektir. (M.K.m.19) Bu durumda ölen kişinin yerleşik olarak oturduğu yer ikametgâhi olarak kabul edilir. Örneğin şahsın ikameti İstanbul'da olduğu hâlde yazıldığı olan İzmir'de vefat etmiş olması onun ikametgâhının İzmir olduğunu ve dolayısıyla beyannamenin İzmir'de verilmesini gerektirmez. Birden çok meskeni olanlarda muhtarlık olarak bağlı olduğu yer ikametgâhları kabul edilir.

Küçüklerin ikametgâhi ana ve babasının ikametgâhidir. Vesayet altında bulunan kimsenin ikametgâhi ise, vesayeti tesis eden mahkemenin bulunduğu yerdir.²³¹ Okumak için bir yerde bulunmak veya bir eğitim kurumuna ya da hastaneye, güçsüzler yurduna ve hapisaneye konulmak bu yerlerin ikametgâh olması anlamına gelmez. (MK. M.22)

Murisin bulunduğu yerde birden çok vergi dairesi olması hâlinde hangi vergi dairesinin yetkili olduğu tereddüt konusu olabilmektedir. Ölen şahsın ikametgâhının bulunduğu yer çevresinde birden çok vergi dairesi var ise, vergi dairelerinin herhangi birinden ikamet edilen yerin tam olarak hangi vergi dairesinin yetki alanında bulunduğu öğrenilmeli ve

²³¹ Tan -Urul, a.g.e., s.112

+

beyanname de bu vergi dairesine verilmelidir. Meselâ İstanbul'da veraset ve intikal vergisine bakan ihtisas vergi daireleri bulunmaktadır. Bunlar:

- Hisar Vergi Dairesi (Avrupa yakası, Şişli, Beyoğlu, Sarıyer vs.)
- Yeditepe Vergi Dairesi (Avrupa yakası, Eyüp, Haliç Büyükçekmeceye kadar olan kısım)
- Rihtım Vergi Dairesidir. (İstanbul il sınırları dahilinde tüm anadolu yakası)

Murisin çeşitli şehirlerde birden fazla gayrimenkulü veya vergiye tâbi malları var ise, bu takdirde, veraset ve intikal vergisi beyannamesinde bütün bu malvarlığı beyan edilerek tarha yetkili vergi dairesi tarafından tahakkukun yapılması sağlanır. Malların ayrı şehirlerde bulunması ve bunlara ilişkin devirlerin ilgili ilin tapu müdürlüklerince yapılacak olması sonuca tesir eden bir durum değildir. Keza mirasçıların başka şehirlerde olması murisin öldüğü yerin vergi dairesinin yetkili olduğu hususunu değiştirmez.

2.1. İntikal Türkiye'de Gerçekleştiğinde Tarh Yeri

Veraset ve intikal vergisi, veraset yoluyla gerçekleşen intikallerde, intikal yeri Türkiye ise, yukarıda ifade olunduğu üzere ölen kimsenin ikametgâhının bulunduğu yer vergi dairesince tarh olunmaktadır.

2.2. İntikal Yabancı Ülkelerde Gerçekleştiğinde Tarh Yeri

Ölen kişi veya tasarrufu yapan şahıs yabancı bir memlekette ikamet ediyorsa, Türkiye'de son ikametgâhının bulunduğu, eğer Türkiye'de daha önce hiç ikametgâhı olmamış veya ikametgâhı tespit olunamamış ise, Maliye Bakanlığı'nın tayin edeceği yer vergi dairesi tarafından tarhiyat yapılır. Yurt dışında ikamet eden mükellefler beyannamelerini o ülkede bulunan Türk konsolosluklarına verebilmektedirler. (VİVK.m.8)

3. VERASET DIŞINDA GERÇEKLEŞEN İVAZSIZ İNTİKALLERDE TARH YERİ

Diğer suretlerle intikaller bilindiği gibi veraset dışında ivazsız olarak mal intikalini kapsayan her türlü hukukî ve ekonomik işlemlerdir. Bu tasarruflar gerçek kişiler tarafından yapılabildiği gibi tüzel kişilikler tarafından da yapılabilmektedir.

+

+

Gerçek kişilerin yapmış olduğu karşılıksız intikal şeklindeki tasarruflar söz konusu olduğunda mükelleflerin beyannamesini hibede bulunan şahsın ikametgâhının bulunduğu yer vergi dairesine vermeleri gerekir. Örneğin bir bağışlama sözleşmesi ile başka bir ilde oturan kardeşine gayrimenkul bağışlayan bir şahıs düşünelim. Bu takdirde lehine gayrimenkul bağışlanan kardeşin veraset ve intikal vergisi beyannamesini bağışlayan kardeşinin ikametgâhındaki vergi dairesine vermesi gerekir.

Öte yandan tüzel kişilerin taraf oldukları tasarruflarda, tarha yetkili vergi dairesi tüzel kişiliğin merkezinin (kanunî merkezinin) bulunduğu yer vergi dairesidir. Özellikle tüzel kişiler açısından uygulamada son derece önem arz eden bu hususta yeterli düzenleme yapılmış değildir. Bilindiği gibi çeşitli firmalar tarafından vicdani ve sosyal mülahazalarla yardımlar yapılmaktadır. Bu yardımı alan kişi ve kuruluşlar vergi muafiyeti taşıyor iseler bir beyanname ile aldıkları değerleri beyan etmek zorundadırlar. İşte lehlerine tasarruf yapılan kişiler, veraset ve intikal vergisi beyannamelerini genellikle kendi ikametgâh veya bağlı buldukları vergi dairelerine vermekte, beyannameler de bu daireler tarafından kabul edilmemektedir. Beyannamenin verilmesi gereken vergi dairesi bağışı yapan tüzel kişiliğin merkezinin bulunduğu yer vergi dairesidir.

Diğer taraftan tüzel kişilerin yapmış oldukları tasarruflarda merkezin bulunduğu yer vergi dairesine verilmesi zorunluluğu uygulamada bazen güçlükler sebep olmaktadır. Örneğin yurt çapında yaygın işyeri olan bir işletmenin çeşitli illerdeki birimleri tarafından veraset ve intikal vergisi beyannamesi verilmesini gerektirecek yardımlar yapılması hâlinde yardımı alan kişilerin beyannamelerini merkezin bulunduğu yere vermek zorunda olmaları yardımı alan açısından oldukça müşkül bir durum yaratmaktadır. Bize göre merkezinin bulunduğu yer ifadesi aynı zamanda işletmenin bulunduğu yer olarak da yorumlanabilmeli ve çok uzak illerden beyanname verilmesi için mükellefler müşkül durumda bırakılmamalı ve ilgili yer vergi dairesi tarafından beyannameler kabul edilmelidir.

Çeşitli illerde gerçekleşen ivazsız intikaller açısından beyannamenin tasarrufu yapan şahsın ikametgâhındaki vergi dairesine verilmesi gereğinin yarattığı zorluk üzerine Maliye Bakanlığınca yayımlanan 1992/10 sıra no.lu İç Genelge de şu düzenlemeye yer verilmiştir.

“Bakanlığımıza intikal eden bilgilerden; günümüz yayıncılığında hemen hemen birinci sırayı alan yarışma programları ve bu kapsamda dağıtılan nakit ve menkul mallar, çok geniş bir kitleyi ilgilendirdiğinden ve bu yarışmalarda ikramiye kazananların, kazandıkları ikramiyelere ilişkin veraset ve intikal vergisi beyannamelerini yarışmayı düzenleyen

+

kuruluşların bulunduğu yer vergi dairesine verilmesi sırasında bazı güçlüklerle karşılaştıkları ifade edilerek, söz konusu beyannamelerin hak sahiplerinin ikametgâhlarının bulunduğu yer vergi dairelerine verilmesi ve gerekli verginin de bu vergi dairelerince tarh ve tahakkuk ettirilmesini talep edildiği anlaşılmıştır.

Bilindiği gibi 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 6/a maddesinde, veraset ve intikal vergisinin veraset yoluyla intikallerde ölen kimsenin, diğer suretle vukua gelen intikallerde de tasarrufu yapan şahsın ikametgâhının, hükmî şahıslarda ve diğer teşekküllerde merkezlerinin bulunduğu yerdeki vergi dairesince tarh olunacağı hükme bağlanmıştır.

Buna göre çeşitli kuruluşlarca düzenlenen yarışma ve çekilişlerde ikramiye kazananların, kazandıkları ikramiyelere ilişkin veraset ve intikal vergisi beyannamelerini, bu kuruluşların bulunduğu yer vergi dairelerine elden verileceği gibi taahhütlü veya acele posta servisi (APS) ile de göndermeleri mümkün bulunmaktadır.

Ancak mükelleflere kolaylık sağlanması bakımından; bu kuruluşların bulunduğu il dışından bu yarışmalara katılanların yarışma ve çekilişlerde ikramiye kazanmaları hâlinde, veraset ve intikal vergisi beyannamelerini ikametgâhlarının bulunduğu yerdeki vergi dairelerine, 2.paragrafta belirtilen yetkili vergi dairesine göndermek üzere vermeleri uygun görülmüştür.

Bu nedenle hak sahiplerinin ikametgâhlarının bulunduğu yer vergi daireleri, tarha yetkili vergi dairesi adına veraset ve intikal vergisi beyannamelerini kabul edeceklerdir. Kabul edilen beyannamelerde varsa hata ve eksiklikler tamamlanarak, ödenecek vergi hesaplanıp tarha yetkili vergi dairesi adına saymanlıklar arası tahsilat yapılacaktır.

Alınan veraset ve intikal vergisi beyannamesi ve tahsil edilen paralar, Saymanlıklar Arası İşlem Fişi ile tarha yetkili vergi dairesine bir yazı ekinde gönderilecektir.

Ayrıca, veraset ve intikal vergisinin ödendiğine ilişkin yazı, beyannameyi kabul eden vergi dairesi tarafından mükellefe verilecektir.”

İç Genelge özellikle yarışma ve çekilişlerde beyannamenin mükellefler tarafından verilmesi gereken vergi dairesine ait düzenlemeleri içermektedir. Yedinci madde de değineceğimiz gibi yarışma ve çekiliş suretiyle gerçekleşen ivazsız intikallerde beyanname verme yükümlülüğü 4369 sayılı Kanunla yarışma ve çekilişi düzenleyen gerçek ve tüzel

+

+

kişilere verildiğinden, bu suretle gerçekleşen intikallerde, ivazsız mal iktisap eden kişinin beyanname verme yükümlülüğü söz konusu değildir. Bu itibarla yukarıdaki İç Genelgenin bunlar açısından uygulama alanı kalmamıştır.

Tarha yetkili vergi dairesinin miras bırakanın veya hibede bulunanın ikamet ettiği yahut kanunî merkezinin bulunduğu yer olarak tayin edilmiş olması isabetlidir. Çünkü özellikle mirasta vergi tekniği açısından tüm mirasçıların beyanlarını aynı vergi dairesine yapmaları ve bu suretle beyanların birbiriyle mukayesesi mümkün olmaktadır.

Bu düzenleme kendisine ivazsız mal intikal eden şahısları başka bir yerdeki vergi dairesine beyanda bulunmak zorunda bırakmakta ise de, günün iletişim şartlarında bunun gözle büyütülecek bir tarafı yoktur.

En yoğun hibe işlemi olan yarışma ve çekilişlerde ise, verginin stopaj yoluyla ve sadece yarışma ve çekilişi düzenleyene beyanname verdirilmek suretiyle nihai olarak alınmaya başlanması beyan sayısının önemli ölçüde azalmasını ve vergi dairesi ile vergiyi ödeyecek olanın farklı mahallerde bulunması sorununu çözmüştür.

3.1. Yarışma veya Çekiliş Yoluyla Tüketicilere Hediye Verilen Hâllerde Tarha Yetkili Vergi Dairesi

Yarışma ve çekilişlerle ilgili açıklamalar 7 nci maddede yer aldığından burada tekrar edilmemiştir.

3.2. Türkiye Jokey Kulübü ile Spor Toto Teşkilat Müdürlüğüne Verilecek Beyannameler

Türkiye Jokey kulübüncü düzenlenen at yarışları üzerine oynanan müşterek bahislerde kazananlar ile Spor Toto'dan ikramiye kazananların beyan yükümlülüğü yoktur. Çünkü kendilerinin kazandıkları ikramiyelerden Teşkilat Müdürlüklerince veraset ve intikal vergisi stopajı yapılmakta ve müsabakanın düzenlendiği günü takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar bu stopaj, teşkilat müdürlüğünün bağlı olduğu vergi dairesine beyan edilmekte ve bu süreler içinde de vergi ödenmektedir.

4. BEYANNAMENİN TARHA YETKİLİ OLMAYAN VERGİ DAİRESİNE VERİLMESİ

Beyannamelerin yetkili olmayan vergi dairelerine verilmesi hâlinde öncelikle vergi dairesinin kendisinin yetkili olmadığını belirtmesi ve

+

mükellefi doğru vergi dairesine yollaması gerekir. Ancak böyle bir ikaz vergi dairesi tarafından yapılmamış ve verilen beyanname üzerine tarh ve tahakkuk işlemleri gerçekleşmiş ve vergiler ödenmişse artık diğer vergi dairesinin kendisinin yetkili olduğu iddiasıyla re'sen tarhiyat yapmasına olanak kalmaz, böyle bir tarhiyat yapıldığında, düzeltme veya dava yoluyla terkini gerekir.

+